

SZÁRAZ PÁL

A tatárok könnycseppje

(A „Tatárok Könnycseppje”)

A Lido felett ilyenkor még hideg szelek keringenek, és a Száztizenhét Szigetek Városának népe dideregve húzza meg magát házaiban. Acélkék az égbolt, melyen a nap a télutóval viaskodik, és hideg fényözönével még nem törheti át a Campanile csúcsára ereszkedő, híg felhőket.

Ahol nyár derekán ezrek és ezrek emberszagát leheli a hőség, most csak két magányos alak kószál. Egy nő és egy férfi.

Az a pár ott a sárga alapon most összehajlik, és csókban forr össze ajkuk. A csónakos az egyiket nagyon jól ismeri. Elvégre a leány Anabela Tavares, Velence egyik híressége. Eltekintve attól, hogy ősi családból való, amely Velencének hírnevet adott, ő maga is neves énekesnő, s a város egyik szépsége.

A férfi valahonnan északról sodródott a városba, állítólag dúsgazdag autógyáros valahol Franciaországban vagy Németországban. Senki sem tudja pontosan, hogy hol – de azt már minden öregasszony tudja, hogy mikor lesz a szép Anabela esküvője az idegennel, és Velence megint szegényebb lesz egy látványossággal.

Valami csillog ott a homokon – szólalt meg a leány, előre mutatva.

Elmegyek érte – válaszolt a legény, s egy perc múlva már a kezében volt egy csodálatos szép gyűrű, amelynek tiszta súlyos aranyát a tengervíz kissé zöldesre változtatta, de nem árthatott a foglalatában ragyogó hatalmas rózsaszínbe játszó kőnek. Ez a kő sziporkázva égett a hideg napsugárban, és sugárözön verődött szét belőle, amint Ervin ide-oda forgatta.

– Nem is láttam még ekkora gyémántot, ha ugyan ez a kő igazi – szólalt meg a férfi –, s alig hiszem, hogy a gyűrű tulajdonosa elővigyázatlanul éppen itt veszítette volna el. Igaz ugyan, hogy vannak, akik még a nagyobb kincset, a szívüket is elveszítik, ha a te közeledben lehetnek... – tette hozzá boldog mosollyal az arcán.

– Azonnal el kell mennünk a gyűrűvel a vén Silvano Sangiorgihez – intette le a felhevült fiút Anabela –, olyan érték ez, amit biztosan égen-földön kerestetnek ...

Evezzen velünk a via Cordomiára, az öreg Sangiorgi háza elé! – parancsolta a leány a csónakosnak. A könnyű csónak simán síklott a kék vízen, a kezek keményen tartották egymást – és a gyűrűt. A leány elbűvölten hajtotta aranszőke fejét a fiú széles mellére... Színes fehérmű száradt az ablakokban, és piacról hazatérő asszonykép pletykázott a szűk járdán. A csónak kopott, vén ház előtt

állt meg. Bentről fémfeldolgozók kalapácsának csengése hallatszott. A leány könnyedén lépett ki a járműből vőlegényével. A mester egy kis ósdi kamrába vezette őket. Ebben a kamrában dolgoztak évszázadok óta a legkiválóbb velencei ezüstkovácsok, itt készült a San Marco híres halálórája is...

– Tehát a gyűrűt a Lidón találta, sinorina – dörmögte a mester. – Nos, ez esetben az ékszer a magáé maradhat. Egy régi törvény szerint a menyasszony ajándékozta meg vele magát.

– Milyen menyasszony?

– Az Adria, gyermekem. Akarják hallani ennek a gyűrűnek a történetét? Pontosan feljegyezték, s ha nem tévedek, éppen a sinorina egyik őse, Timur Lenk adta oda az Adriának. Ha nem tévedek, itt a „Tatárok Könnyecseppjével” állunk szemben.

Az öreg régi, kopott, bőrkötéses könyvet szedett elő, fellapozta, aztán szembeállva a párral, beszélni kezdett.

– Ezerkétszázhuszonöt... az óratorony most üti az esti hatot... egy öreg patrícius siet a Plazetta oszlopai alatt a Doger palota felé... Percek múlva ülésezik a Tízek Tanácsa. A Barbarigo-kápolnában szentmisére készül egy énekkar, s a Tanács ott ült a Sala della Bussolában... Ma is megvan úgy, ahogy az utolsó doge elhagyta... igen, a Tanácsban ott volt egy Tavares is... Paulo, aki később elverte a törököt valahol Anatóliában...

Másnap Krisztus Urunk mennybemenetelének ünnepére készültek, s az egész világ tudta, hogy ezen az ünnepen jegyzi el magát a doge menyasszonyával, Adriával... Velence városa erre az ünnepre nászajándékot ajánl fel nekik... Reggel az ajándékot kiviszik a tengerre, és a doge a vízbe dobja... Nos, a nászajándékot Tavares kanonok hozta, mint a város legértékesebb ékszerét, csodálatosan szép gyűrűt még csodálatosabb gyémánttal, ezzel itt, amit maguk most idehoztak...

A vénember magasra tartotta a követ.

– Ez a kő valahol a tatár hegyekben termett, messze, nagyon messze innen... Ismerem a történetét... Csupa vér, csupa könny tapad az emlékéhez, akinek a tulajdonába került, azt is megajándékozta a vér, a könny, a halál kínjaival. A „Tatárok Könnyecseppje” körül háborúk zajlottak, gyilkosságok történtek, a bűn és szenvedés óceánja hullámozott. Valamikor a tatárok, ill. a mongolok hozták Európába. A mongolok eltávoztak, a kő itt maradt. Volt már szépasszonyok ujján, lovagok forgóján, koronák aranyában, de volt sárban, szemétben, volt már gyilkosok véres kezében, rablók zsebében. Ahová eljutott, szerencsétlenség, baj, betegség járt a nyomában.

Tavares Paulo, a hadvezér-kanonok szabadulni akart tőle. Beteg volt, nagyon boldogtalan, és tudta, hogy a „Tatárok Könnyecseppje” miatt kell szenvednie.

– Másnap már kora hajnalban tele volt a Baccino járművekkel. A San Giorgio di maggiore öblében szállt hajóra a Tízek Tanácsa, hogy virágfüzerek alatt, sok ezer ember diadalkiáltásától kísérve, kievezhessen az Adriára, San Nicolettónál érték el a nyílt tengert. Itt már azok a gályák álltak, amelyeknek népe annyi csatában tönkrevverte Bizáncot, Athént, Ciprust és annyi dicsőséget hozott Velencének... Most a doge gályája elválik a többtől, és a nyílt vízre tart... Mindenki látta, hogy a doge jobbjá kilendül, s valami villogó tárgy csobban bele a tenger tintakék vizébe. Sinorina, ez a gyűrű volt az. Ki tudja, milyen sokáig hevert az ékszer a mélyben... A törvény kimondja, hogy az ékszer teljes egészében a megtalálót illeti és...

– Mester. Vegye ki a követ a foglalatból – szólalt meg ekkor Anabela –, a foglalat, s a gyűrű a magáé lehet. A követ elvisszük.

– De ez... valóságos... rombolás...

– Tegye, amit mondtam!

Mikor a pár megint csónakban ült, a leány odasimult vőlegényéhez:

– Figyelj, Ervin! Tudom, hogy a kő engem illet. De nekem nem kell. Mai leány vagyok, akit nem érdekel az ilyen vérrel, könnyel csiszolt drágaság. Neked adom. Értékesítsd, vagy ha akarsz, dobd vissza a tengerbe. Vigyék el a vizek oda, ahonnan jött. Az én számomra a te szíved az igazi gyémánt..., vidd és íteld, amire akarsz...

Hónapok múlva Ervin megmutatta feleségének az autógyárát. Egy különös gép előtt megálltak.

– Emlékszel arra a gyémántra, amit a homokban találtunk, amit nekem adtál, s arra kértél, ítélkezzem felette? Igen? Nos, a „Tatárok Könnyecseppje” soha többé nem okoz bánatot senkinek. Hanem szorgalmasan dolgozik! Vége a ragyogásának, de e veszteségért cserébe megadatott neki, hogy az embert szolgálhassa. Anabela, a „Tatárok Könnyecseppje” ebben a robotgépben van, és ő vágja az acélt. Dolgozik és kenyeret ad sok-sok embernek. A véres, könnyes múlt így válik haszonná a jelenben...

Kart a karba fűzve tovább léptek és megálltak egy forgó óriáskerék előtt...

Hiszen olyan egyszerű

A tavaszi verőfény sétára, pihenésre csábít. A gondozott park fái, bokrai a tavasz leheletét árasztják. Mohón lélegzi be az ember, szinte egyszerűen el akarja nyelni.

Zsóka kora tavasz óta naponta pontosan fél tizenegykor érkezik vajszerű gyermekkosíval. A nap meleg sugarai végigsimítják a kocsiban üldögélő gyereket. Zsóka göndör haján csillog. Az anyja kedves szavak kíséretében megigazítja őt, majd leül a padra, olvasni kezd. Gáborka békésen gügyög, néha mond egy-egy furcsa szót, amit még csak ő, no meg az anyuka ért. A gyermek csupa mosoly, báj. Minden látvány örömmel tölti el kis szívét. Kacag a madarak csivitelésén, levelek zizzenésén, a tarka pillangó könnyű röppenésén. Szeretne mindent elérni, megfogni. A földre hulló levél után nyúl, de a szíjak a kocsihoz láncolják őt. Aztán a pillangóért hadonászik, majd ismét a fa lombján akad meg a tekintete. Dundi kezével a kocsi szélébe kapaszkodik, megfeszíti magát, feláll. De máris visszaszuttyan, és éktelen sírásban tör ki.

Az anya felugrik, megtörli Gáborka síró szemét, nyálzó száját. Megsimogatja kis fejcskáját, becézgeti, vigasztalja. Csörgőt nyom a kezébe. A gyerek már mosolyog, bár egy könnyecsepp még ott ül az arcán.

* * *

A közeli padon két öreg cimborá üldögél. Beszélgetnek erről-arról, a tovatűnt ifjúságról, a tavaszról, nyugdíjas napjaikról. Tekintetük közben meg-megakad a rózsásarcú gyermekén. Olykor szólnak hozzá, becézgetik. Gáborka majd kiugrik a bőréből, válaszolgat nekik, hogy „pá, pá”, „odá, odá”, és csapkod a kezével. Zsóka olykor felpillant a könyvből. Szeretettel nyugtázza ezt a ragaszkodást, kedvességet.

Kétszeres öröm és büszkeség járja át anyai szívét. Kedves mosolyt küld a nyugdíjasok felé, amelytől öreg szívük mélyén megrezdül egy rozsdás húr. Enyhe zavar fut át arcukon. Egymásra néznek. Mindkettőjükön látszik, hogy titkot rejtegetnek. Sejtnek valamit egymásról, azt, amit külön-külön is éreznek. Lopva figyelik egymás öltözetét, frissen borotvált arcát, rendbe szedett fehér bajuszát. Laci bácsiban sanda gyanú ébred, ha Vili barátját olykor elegánsabbnak látja. Ha előbb érkeznek a kis ligetbe, mint Zsóka asszony,

Vili bácsi gyakran forgatja fejét jobbra-balra, s közben úgy tesz, mintha a járókelőket figyelné. Laci bácsi csak egy irányba néz, kissé fáradtnak látszik. Vili bácsi többször rápillant az órájára.

„Mikor jön a mi kis madarunk?” – kérdezi szinte csak belülről mormogva. Ugyanezt gondolja öreg cimborája is, de nem szól, csak szemmel méri az utat, amelyen már szeretné látni a felbukkanó gyerekkocsit. Amikor megjelenik, mindketten megkönnyebbülnek, megváltoznak. Visszaszáll öreg lelkükbe az élet. Így történik ez szinte minden délelőtt. Kedvességükből Zsóka pedig azt is észrevette, hogy Gáborkán kívül őt is illetik az elhangzó szavak.

Másnap Vili bácsi egyedül érkezett, nem várta meg a barátját, pedig a padhoz vezető utat mindig együtt tették meg. Mikor leült, nagyot sóhajtott. Körülnézett, óráját leste, mocorgott. Felállt, ismét leült Fura magányában felülkerekedett lelkében az önvád: csúnya dolgot követtem el. Pedig nem is a fiatalasszony miatt siettem annyira – próbálta elhíttetni saját magát.

– Szervusz, Vilcsikém!

– Sze-szervusz... – dadogja, és döbenten néz öreg barátjára. – Fo-fo-foglalj helyet. Azt hittem, talán valami baj történt veled.

– Nem láttalak sehol. Gondoltam, azért sétálok egyet, jót tesz öreg csontjaimnak. No meg az is átfutott az agyamon, lehet, hogy elaludtál. Vagy korábban elindultál, vagy, vagy... – mondta egy szuszra Laci bácsi.

Az öreg cimborája nem tudott válaszolni. Hosszú hallgatás következett. Majd újra Laci bácsi törte meg a csendet.

– Korán jöttél.

– Igen?

– Sietted, ugye?

– Nem, nem siettem...

– Hát?

– Hát, csak ballagtam...

– És miért nem vártál meg a sarkon?

– Azt gondoltam, hogy te már itt vagy...

– Talán sietted az órát?

– Nem! Vagyishogy igen...

– Nem értem...

– Nem?

– Nem!

– Hiszen ez olyan egyszerű...

Ismét csend. Vili bácsi szivarra gyújt. Hosszan maga elé fújja a füstöt. Laci bácsihoz fordul, kérdezni akar tőle valamit, de torkán akad a szó. Erőt vesz magán, nagyot nyel, majd így szól.

– És te miért nem vártál rám a sarkon?

– Készt az..., várj, nem is! Sietted, azazhogy mégiscsak készt az órám... Meg azt gondoltam, hogy, hogy... De hiszen az előbb már mondtam.

– Nem értem – motyogja a másik.

– Nem?

– Nem!

– Hiszen ez olyan